



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **F. D.**, zast. JUDr. Janem Juračkou, advokátem se sídlem Tovární 881/7, Znojmo, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 4. 2013, č. j. x, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2013, č. j. 22 Ad 23/2013 – 44,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2013, č. j. 22 Ad 23/2013 – 44, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 23. 1. 2013, č. j. x, bylo podle § 56 odst. 1 písm. a) a § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), rozhodnuto tak, že se žalobci (dále jen „stěžovatel“) odnímá invalidní důchod, neboť podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo ze dne 14. 1. 2013 již není invalidní, protože z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jeho pracovní schopnost poklesla pouze o 20 %.

[2] Proti tomuto rozhodnutí uplatnil stěžovatel námitky. V rámci řízení o námitkách žalovaná posoudila znovu jeho zdravotní stav a v rozhodnutí specifikovaném v záhlaví konstatovala, že dle nového posudku o invaliditě, který vypracovala dne 28. 3. 2013, se již nejedná o invaliditu I. stupně, neboť míra poklesu jeho pracovní schopnosti byla z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu určena rovněž ve výši 20 %. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole VI. (Postižení nervové soustavy), položce 3 (Postižení extrapyramidového systému, Parkinsonova nemoc a další extrapyramidové poruchy), písm. b) (lehká forma, bilaterizace, ale přetrvává asymetrie, anteroverze trupu, přítomny všechny klasické projevy v úrovni lehké poruchy, pohybová

chudost, incipientní porucha posturální stability, stadium II, některé denní aktivity omezeny) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity), (dále jen „vyhláška o posuzování invalidity“).

[3] Potvrzující rozhodnutí žalované o námitkách stěžovatel napadl správní žalobou, kterou Krajský soud v Brně (dále jen „krajský soud“) jako nedůvodnou zamítl, když dovodil, že se toto rozhodnutí zakládalo na dostatečně zjištěném skutkovém stavu věci. Soud poukazuje na to, že při posouzení míry invalidity se jedná o otázku odbornou – medicínskou, a proto vycházel z hodnocení obsaženého především v posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně (dále jen „posudková komise“) ze dne 17. 10. 2013, který si nechal vypracovat, protože jej považoval za věcně správný, dostatečně, logicky a srozumitelně odůvodněný. Jednotlivé posudky zdravotní stav popsaly shodně a vyhodnotily pokles míry pracovní schopnosti 20 %. Jediný posudek Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo ze dne 14. 1. 2013, byť stanovil míru poklesu pracovní schopnosti na 20%, zařadil zdravotní postižení v důsledku administrativního pochybení pod kapitolu V. (duševní poruchy a poruchy chování), položku 3 (schizofrenní poruchy a poruchy s bludy), písm. b) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, když však zároveň jako určující příčinu onemocnění určil Parkinsonovu chorobu. Z jednotlivých posudků proto plyne jednoznačný závěr, podle něhož stěžovatelův zdravotní stav nenáleží do kategorie invalidity I., II. nebo III. stupně. Tyto závěry nezpochybňuje dílčí odlišnost způsobená administrativním pochybením v jednom z nich.

[4] Proti tomuto rozsudku krajského soudu stěžovatel brojí kasační stížností.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje námitky, které podřazuje pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Krajský soud a žalovaná měly podle stěžovatele pochybit při výkladu a aplikaci ustanovení § 39 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění, neboť nedostatečně zvážily všechny okolnosti jeho zdravotního stavu a nesprávně určily míru schopnosti jeho soustavné výdělečné činnosti. Napadený rozsudek je kvůli tomuto pochybení nezákonný, neboť došlo k porušení § 39 odst. 1, 2, 3 a 4 zákona o důchodovém pojištění.

[7] Stěžovatel upozorňuje, že jednotlivé posudky zřejmě opomenuly hodnotit míru poklesu jeho pracovní schopnosti ve vztahu ke konkrétní jím vykonávané práci, která vyžaduje přesnost, manuální zručnost a velkou sílu pro výkon jednotlivých úkonů. Běžné úkony své profese může vykonávat jen s obtížemi. Jemná motorika je však narušena v takové míře, že některé úkony nemůže vykonávat vůbec. To je případ svářečských prací. Takové úkony za něj vykonávají spolupracovníci. I tyto okolnosti pro něj znamenají zátěžovou situaci, ale z obavy ze ztráty zaměstnání jim musí čelit. Dále má problémy se zvládáním základních osobních úkonů jako oblékání a zavazování tkaniček. Aktuální zdravotní stav je závislý na konkrétní medikaci v určitém období. Užívá 13 tablet léků denně, které u něho vyvolávají vedlejší účinky (je unavený, nemůže podávat plný pracovní

výkon). Musí vstávat o hodinu dříve, aby si mohl vzít léky, jinak by nemohl řídit auto, které musí využívat v průběhu dne. Dále trpí artrózou kloubů horních končetin a je postižen stavy, kdy není schopen nic zvednout. Nesmí pracovat v hloubce a ve výškách, což ho limituje ve výkonu zaměstnání. Je otázkou, jak je možné, že posudky hodnotí pokles pracovní schopnosti pouze ve výši 20 %, když dřívější hodnocení bylo ve výši 35 %, a od té doby se jeho zdravotní stav nezlepšil.

[8] Proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[9] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem. Zdejší soud proto mohl přezkoumat napadený rozsudek v mezích kasační stížnosti. Zároveň zkoumal, zda rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[11] Stěžovatel označil důvody kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Formálním označením kasačních důvodů nicméně Nejvyšší správní soud vázán není; kasační námitky podle svého obsahu tedy zdejší soud vyhodnotil jako důvody kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., jak plyne z následujícího odůvodnění.

[12] Kasační námitky jsou svým obsahem námitkami neúplného a nepřesvědčivého posouzení zdravotního stavu v řízení o dávkách důchodového pojištění podmíněných dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Nejvyšší správní soud uvádí, že podle jeho konstantní judikatury (např. rozsudek ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, publikovaný pod číslem 511/2005 Sb. NSS, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz) se jedná o námitku jiné vady řízení ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Zdejší soud proto přezkoumal napadený rozsudek podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, č. j. 1 As 7/2004 - 47), tj. z důvodu nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí spočívající v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[13] Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. soud při přezkoumání rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, tj. ke dni 2. 4. 2013.

[14] Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. Podle § 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění platí, že při určování poklesu pracovní schopnosti se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav,

zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, dále schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, a v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

[15] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013 – 20, platí, že, „[p]osouzení míry poklesu pracovní schopnosti a stanovení dne vzniku invalidity je otázkou odbornou, medicínskou (důchod podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem), a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si proto nemůže učinit úsudek o této otázce sám. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. Posudkový závěr by měl být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity závisí především.“

[16] Správní soud tedy sám zdravotní stav žadatele o invalidní důchod nepřezkoumává. Nejsou-li namítány jiné vady řízení, správní soud v řízení o správní žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity a změny jejího stupně ověřuje pouze to, zda posudek příslušné posudkové komise, o nějž se opírá správní rozhodnutí, je úplný a přesvědčivý (test úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku – srov. konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudek ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, rozsudek ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 - 24, rozsudek ze dne 10. 5. 2013 č. j. 6 Ads 12/2013 - 22, rozsudek ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 25/2013 – 26, a mnohé jiné), případně - namítá-li to žalobce - zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (test řádného složení posudkové komise).

[17] V nyní posuzovaném případě stěžovatel nezpochybňuje, že by příslušná posudková komise, o jejíž závěry opřel především krajský soud svůj kasační stížností napadený rozsudek, byla obsazena nesprávně, ostatně ani ze spisů nic takového neplyne. Nejvyšší správní soud se proto zabýval pouze otázkou, zda tento posudek ob stojí v testu úplnosti, přesvědčivosti a správnosti.

[18] Při těchto úvahách vycházel ze své judikatury; podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013 - 20, platí, že „[p]ožadavek úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy. V posudku musí být dále uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, a pokud ano, které zdravotní postižení bylo

uzato za jeho rozhodující příčinu v případě, že příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je více zdravotních potíží (§ 2 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity), přičemž jednotlivé hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se tu nesčítají, ale procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti tedy komise vyhodnotí podle charakteru zdravotního postižení na základě vyhlášky o posuzování invalidity, přičemž zdravotní postižení podřadí podle jeho druhu a intenzity pod příslušnou kapitolu, oddíl a položku přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, a současně odůvodní stanovenou míru poklesu pracovní schopnosti v rámci zde stanoveného rozpětí, včetně případného navýšení“ podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity.

[19] Nejvyšší správní soud konstatuje, že posudek posudkové komise ze dne 17. 10. 2013 v testu úplnosti, přesvědčivosti a správnosti neobstál.

[20] Jak je zřejmé z rozhodnutí žalované ze dne 23. 1. 2013, č. j. x, stěžovatel byl původně hodnocen jako invalidní, avšak na základě tohoto rozhodnutí potvrzeného i napadeným rozhodnutím žalované mu byl odejmut invalidní důchod, neboť již nebyl posuzován jako invalidní. Podle konstantní soudní praxe jsou uznávány tři okruhy příčin, které mohou vést k přesvědčivému odůvodnění zániku nebo snížení stupně dříve uznané invalidity. Jedná se o posudkově významné zlepšení zdravotního stavu, stabilizaci zdravotního stavu spojenou s adaptací např. na poúrazovou situaci a tím i s obnovením výdělečné schopnosti ve stanoveném rozsahu, a dřívější posudkové nadhodnocení zdravotního stavu - tzv. posudkový omyl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2003, č. j. 4 Ads 19/2003-48). Pro přesvědčivost posudkových závěrů je nezbytné, aby v posudku uváděný důvod zániku nebo snížení stupně invalidity byl zcela konkrétně a jednoznačně vysvětlen, neboť jen tak může soud získat potřebný skutkový základ pro správné právní posouzení věci. V této souvislosti nutno zdůraznit, že případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost či neúplnost, nemůže soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to nemá potřebné medicínské znalosti.

[21] V posudku posudkové komise ze dne 17. 10. 2013 se podává, že posouzení obsažené v posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo z ledna 2012 bylo s ohledem na vývoj zdravotního stavu významně nadhodnocené. Posudková komise k tomu pouze dodává, že této skutečnosti „si pravděpodobně byla vědoma i posuzující lékařka, neboť v posudkovém zhodnocení mimo jiné uvedla, že posuzovaný pracuje v plném pracovním úvazku, že stav je dlouhodobě stabilizovaný a další KLP stanovila již za rok.“ Je tak zřejmé, že posudková komise opírá závěr o zániku invalidity o posudkový omyl posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo z ledna 2012. V posudku posudkové komise ze dne 17. 10. 2013 však absentuje přesvědčivé a konkrétní zdůvodnění, v čem by měl tento omyl spočívat. Posudková komise tak nijak nevysvětluje, jak se liší jednotlivá dříve zpracovaná posouzení, která označuje pouze za „velmi vstřícná“, od posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo z ledna 2012, v jehož případě již dovozuje posudkový omyl. Bez takové úvahy pak není zřejmé, proč stěžovatel nyní není posuzován jako

invalidní, když u něho stále přetrvávají okolnosti, za kterých byl v roce 2006 invalidním uznán (klidový a postulární třes levé horní končetiny, výkon stejného povolání v plném úvazku). I pokud by bylo navíc vysvětleno, v čem spočíval posudkový omyl z roku 2012, bylo by nezbytné, aby posudek dále vysvětlil, kdy a jak došlo k posudkově významnému zlepšení zdravotního stavu nebo stabilizaci zdravotního stavu spojené s adaptací oproti předchozím zdravotním prohlídkám.

[22] Posudek posudkové komise se v důsledku toho nevypořádal s klíčovou otázkou odůvodnění zániku invalidity stěžovatele a nesplňuje tak požadavky na úplnost skutkových zjištění a přesvědčivost posudkových závěrů. Se zřetelem ke shora uvedenému je Nejvyšší správní soud toho názoru, že dosavadní posudek posudkové komise ze dne 17. 10. 2013 nemůže být dostatečným podkladem pro posouzení zákonnosti napadeného správního rozhodnutí.

[23] Jestliže tedy krajský soud při posouzení věci z uvedeného posudku vycházel, rozhodoval na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Je tak na místě uzavřít, že soud zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[24] Jestliže jsou v kasační stížnosti rozváděny konkrétní obtíže, kterým musí stěžovatel v souvislosti s výkonem jeho profese čelit, je nutné odkázat na ustanovení § 109 odst. 5 s. ř. s., podle kterého platí, že: *„Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřiblíží.“* Nejvyšší správní soud se k ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s., která je zcela identické s nyní účinným zněním § 109 odst. 5 s. ř. s., vyjádřil ve svém rozhodnutí ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 Azs 329/2004 - 48, tak, že toto ustanovení *„...brání tomu, aby se poté, co bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, uplatňovaly skutkové novoty. K takto uplatněným novým skutečnostem Nejvyšší správní soud při svém rozhodování nepřiblíží. Přitom je třeba zdůraznit, že nepřípustnost kasačních důvodů neuplatněných v řízení před soudem (§ 104 odst. 4 s. ř. s.) a nemožnost uplatňování skutkových novot (§ 109 odst. 4 s. ř. s.) je třeba vztáhnout k důvodům a skutečnostem uplatněným v žalobě, resp. ve lhůtě uvedené v § 72 odst. 1 s. ř. s. Proto případné uvedení těchto důvodů a skutečností ve správním řízení (včetně řízení azylového) je nerozhodné. Jde jen o další projev zásady koncentrace v řízení před správními soudy, který je v obecném smyslu důsledkem jednoho z principů demokratického právního státu, ať si každý chrání svá práva.“* Zdejší soud proto s ohledem na shora uvedené k tvrzeným skutečnostem nemohl přihlídnout, a to i když některé z nich byly uplatněny dříve ve správním řízení v námitkách proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 1. 2013, č. j. x.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Z výše uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a současně vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu tak, že si vyžádá doplňkový posudek posudkové komise, v němž se komise vypořádá se shora nastíněnými otázkami.

[26] V novém rozhodnutí pak krajský soud rozhodne podle ust. § 110 odst. 3 s. ř. s. i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. listopadu 2014

JUDr. Radan Malík
předseda senátu